

Antibiotika opakování

31. 10. 2022

Praktika 2. LF UK

Baktericidní x bakteriostatická

Beta-laktamy, fosfomycin, glykopeptidy, lipopeptidy (colistin, daptomycin), aminoglykosidy, fluorchinolony, rifampicin, fidaxomicin, metronidazol

Makrolidy, linkosamidy, linezolid, tetracykliny, glycylycykliny, nitrofurany, chloramfenikol

Kombinace 2 bakteriostatických látek baktericidní účinek

Kotrimoxazol

Quinupristin/dalfopristin

Cílová struktura: buněčná stěna

Fosfomycin	syntéza NAG	enzym
Beta-laktamová ATB	aktivní místo transpeptidáz	enzym
Glykopeptidy	volné konce peptidových řetězců	substrát
Isoniazid	syntéza mykolových kyselin	enzym
Etambutol	syntéza stěnových polysacharidů	enzym

Cefalosporiny v praxi

Celá skupina neúčinná na ~~enterokoky, listerie, anaeroby, producenty ESBL~~

1. Generace – cefalotin, cefazolin, p. o. cefalexin...

G+

Alternativa penicilinů v léčbě streptokokových a stafylokokových infekcí, profylaxe u některých chir. výkonů

2. Generace – cefuroxim (axetil), cefprozil

G+ viz 1. generace

G- *Escherichia coli*, *Proteus mirabilis*, *Klebsiella pneumoniae/variicola/oxytoca* – účinné jen v případě dg nekomplikovaná cystitida

3. Generace

Cefotaxim, ceftriaxon, cefoperazon, p. o. cefixim

G+ streptokoky včetně *S. pneumoniae*, stafylokoky?

G- *Neisseria meningitidis*, *Neisseria gonorrhoeae*, *Haemophilus* sp., HACEK, enterobakterie (CAVE druhy s produkcí inducibilní AmpC cefalosporinázy)

Ceftazidim

Jen G-, účinnost na *Pseudomonas aeruginosa*

4. Generace

Cefepim

G+ streptokoky, stafylokoky

G- jako 3. gen. + účinnost na druhy s prod. Inducibilní AmpC + *Pseudomonas aeruginosa*

5. Generace

Ceftarolin, ceftobiprol

Účinnost na MRSA, jinak různé spektrum účinku

Kombinace s inhibitory beta-laktamázy – cefoperazon/sulbactam, ceftazidim/avibactam, ceftolozan/tazobactam

Cefamyciny – cefoxitin: 2. gen. + anaeroby, + ESBL

Cefiderocol – mechanismus sideroforu

Cílová struktura: Cytoplazmatická membrána

Lipopeptidy

kolistin

daptomycin

polymyxin B – lokální terapie

Aminoglykosidy – jeden z mechanismů účinku

Inhibice bariérové funkce

Inhibice metabolické funkce – buněčné dýchání a tvorba ATP

Mechanismus detergentu

Mechanismus polykationtu

Tvorba pórů

Cílová struktura: Bakteriální ribozóm

50S (velká podjednotka)

Makrolidy (+ azalidy + ketolidy)

Streptograminy (quinupristin/dalfopristin)

Linkosamidy

Oxazolidinony

Chloramfenikol

30S (malá podjednotka)

Tetracykliny, glycylycykliny

Aminoglykosidy (ireverzibilní vazba)

Cílová struktura: Nukleové kyseliny

DNA

Fluorochinolony   Topoizomeráza II a IV

RNA

Rifampicin   DNA-dependentní RNA-polymeráza

Fidaxomicin   DNA-dependentní RNA-polymeráza

Cíl působení: metabolické dráhy

Syntéza kyseliny listové

Sulfonamidy, sulfony(=**dapson**) (dihydropteroát-syntáza)

Diaminopyrimidiny (dihydrofolát-reduktáza)

Trimetoprim

Kotrimoxazol (trimetoprim + sulfametoxazol)

Neznámý mechanismus účinku

Pyrazinamid

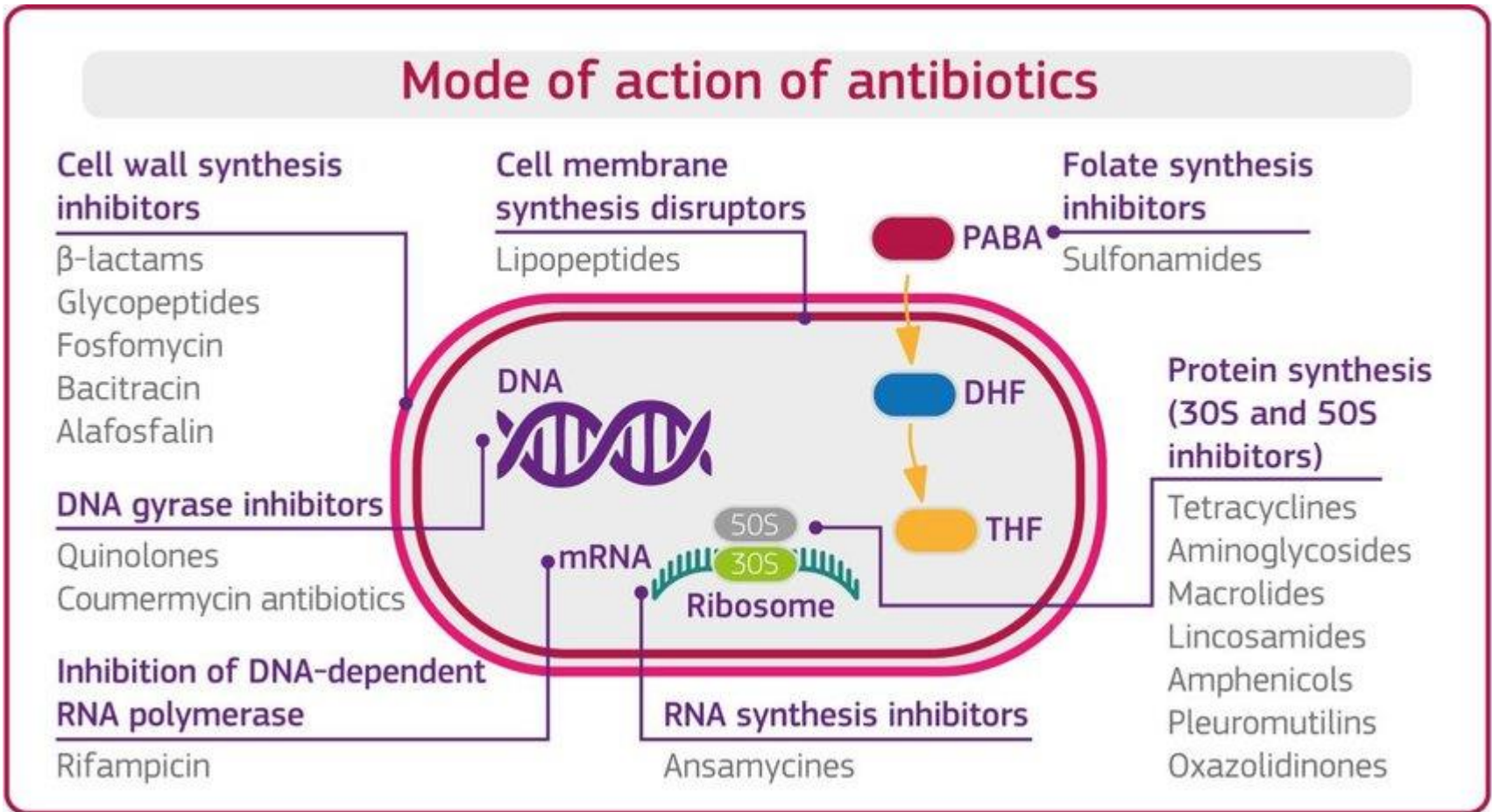
Oxidační mechanismus

Vazba nestabilních radikálů na aktivní biomolekuly – enzymy,
NK

Nitroimidazoly – metronidazol

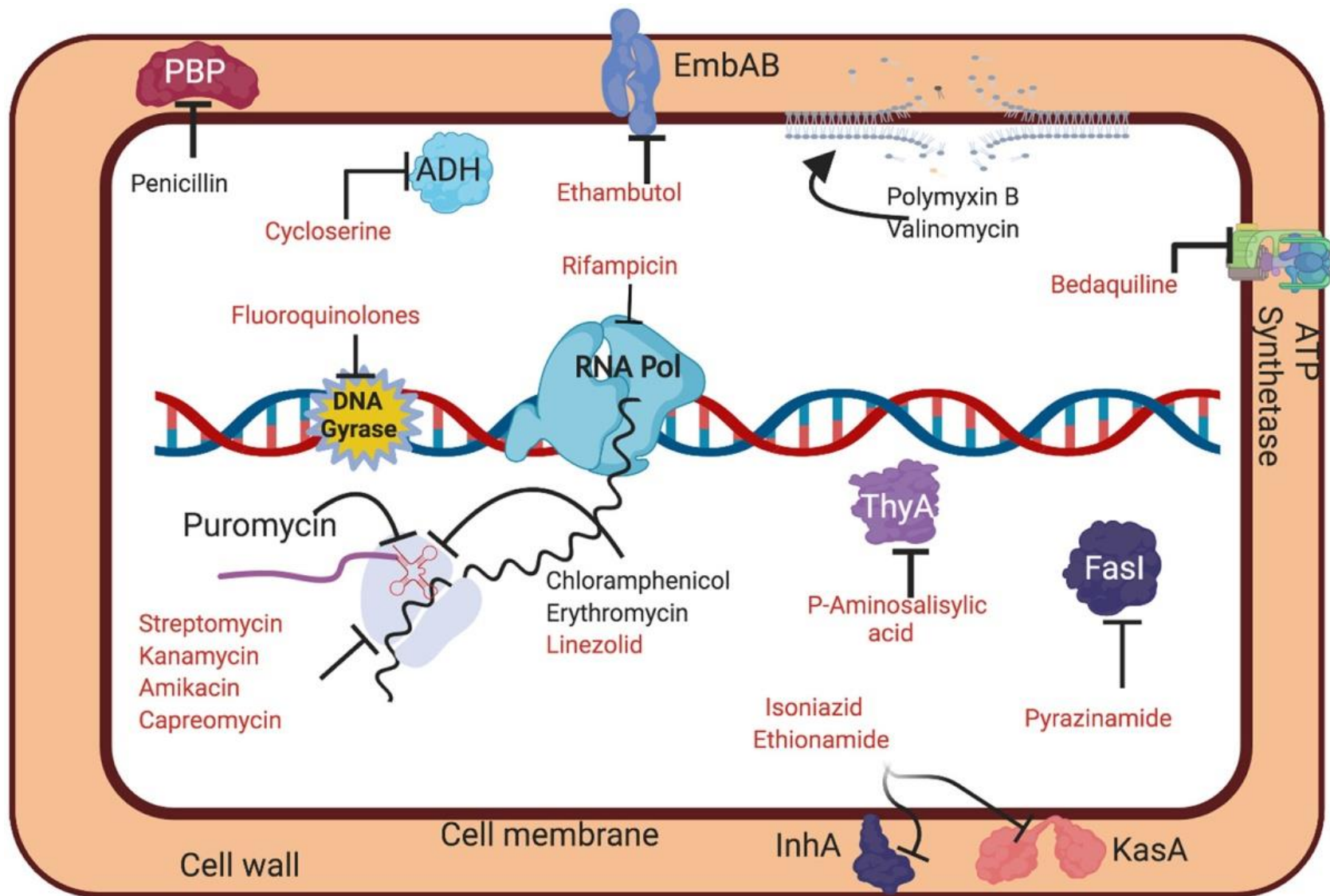
Nitrofurany – nitrofurantoin, nifuratel

Mode of action of antibiotics

I. Sanseverino et al. *State of the Art on the Contribution of Water to Antimicrobial Resistance*, EUR 29592 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg, ISBN 978-92-79-98478-5, doi:10.2760/771124, JRC114775

Antimykobakteriální látky – mechanismus účinku

Účinek výhradně na g+ bakterie

Klindamycin

Linezolid

Glykopeptidy

Daptomycin

Fidaxomicin

Účinek výhradně na g- bakterie

Colistin

(Aminoglykosidy)

Mecilinam (enterobakterie)

Ceftazidim

Ceftazidim/avibactam

Ceftolozan/tazobactam

Aztreonam

Účinek na anerobní bakterie (spektrum zahrnuje anaeroby)

Peniciliny +/- inhibitory beta-laktamáz

Karbapenemy

Klindamycin

Metronidazol

Tigecyklin

Fidaxomicin, vankomycin – *Clostridioides difficile*

Účinek na *Pseudomonas aeruginosa*

Karboxypeniciliny

Ureidopeniciliny

Ceftazidim+- avibactam

Ceftolozan/tazobactam

Cefepim

Karbapenemy+- inhibitory beta-laktamáz

Aminoglykosidy (tobramycin, amikacin)

Ciprofloxacin (p. o.)

Colistin

Účinek na MRSA

Beta-laktamy: pouze cefalosporiny 5. generace (ceftarolin)

Klindamycin

Linezolid

Glykopeptidy

Daptomycin

Kotrimoxazol

Tigecyklin, doxycyklin

Rifampicin (v kombinaci)

Účinek na enterobakterie produkující širokospektré beta-laktamázy

Beta-laktamy: **cefatzidim/avibactam, karbapenemy, mecilinam**

Ostatní skupiny ATB s účinností na enterobakterie dle dg a testu citlivosti

Účinek na *Mycobacterium tuberculosis*

1. linie

Rifampicin, isoniazid, etambutol, streptomycin, pyrazinamid

2. linie

Fluorochinolony, aminoglykosidy, ethionamid, PAS, cykloserin

3. linie

Bedaquilin, delamanid, linezolid, clofazimin, makrolidy, thioacetazon

Účinnost na další intracelulární bakterie

Makrolidy

Fluorochinolony

Tetracykliny

Rifampicin

Aminoglykosidy

Kotrimoxazol

ATB s účinkem na jiná než bakteriální infekční agens

Metronidazol – *Entamoeba histolytica*, *Giardia intestinalis*,
Trichomonas vaginalis,

Nifuratel - *Entamoeba histolytica*, *Giardia intestinalis*,
Trichomonas vaginalis, *Candida albicans*

Kotrimoxazol – *Pneumocystis jirovecii*, *Toxoplasma gondii*
(profylaxe)

Spiramycin – *Toxoplasma gondii*

Neměli byste tam
něco silnějšího?